

Slovenski dom

Stev. 186

V Ljubljani, petek 16. avgusta 1940

Leto V

Začetek pogajanj med Romunijo in Madžarsko

Na obeh straneh izjavljajo, da bodo pogajanja zelo težavna in dolgotrajna

Bukarešta, 16. avgusta. m. Danes se bodo začela v Turn-Severinu romunsko-madžarska pogajanja, ki bodo potekala v palači „Burileana“. Romunski delegati so iz Bukarešte odpotovali sredi. Z istim vlakom so se odpeljali tudi domači in tuji časnikarji. Romunsko zastopstvo vodi bivši pravosodni minister v Tatarescovi vladi in erdeljski voditelj Valer Pop. V delegaciji je med drugimi tudi bivši minister za manjšine Silvio Dragomir, prav tako doma iz Erdelja. General Dragali je odšel na pogajanja kot strokovnjak.

Imenovanje Popa za voditelja delegacije je romunska javnost sprejela z zadovoljstvom, z ozirom na resno okolnost, da ta mož dobro pozna vsa vprašanja Erdelja, o katerih bodo pri pogajanjih govorili. Značilno je, da je Pop pred nedavnim objavil dva članka, v katerih se je bavil z madžarsko-romunskimi pogajanjmi ter je

v njih nastopil proti temu, da bi Romunija odstopila Madžarski kakšen kos ozemlja. Ta članek sta v romunski javnosti sprožila različne govore. Z ozirom na ta dva članka je romunska javnost prepričana, da bo Valer Pop odločno zagovarjal romunsko stališče.

Budimpešta, 16. avgusta. m. Transcontinental Press: Na razne govore, da je romunska delegacija včeraj odpotovala na pogajanja v Turn-Severin, madžarsko časopisje ne objavlja nobenih poročil, ki bi se nanašala na madžarsko-romunski spor. Pristojni krogi so glede teh pogajanj zelo rezervirani. Če sama okoliščina, da je delegacija sestavljena iz manjšega števila članov in da v njej ni nobenih strokovnjakov, dokazuje, da bodo prva pogajanja samo načelnega značaja in da je zato še prezgodaj pričakovati kakšne podrobnosti o teh pogajanjih. V Budimpešti mislijo, da do sobote ni treba pričakovati še nobenih zanesljivih poročil o poteku pogajanj v Turn-Severinu.

Bukarešta, 16. avgusta. DNB: Romunska delegacija, ki bo imela pogajanja z madžarskim zastopstvom, bo odpotovala s posebnim vlakom v Turn-Severin, kjer že čaka parnik „Karol“, na katerem bosta obe delegaciji stanovali. V spremstvu romunskih zastopnikov je večje število predstavnikov romunskega in tujege časopisja. Z romunsko delegacijo potuje tudi madžarski poslanik v Budimpešti Bordossy. Šef romunske delegacije je bivši minister Valer Pop. Dobro obveščeni krogi smatrajo, da bodo pogajanja v Turn-Severinu trajala 4 do 5 dni. Prav tako se je zvedelo, da se bodo istočasno začela tudi pogajanja z Bolgarijo in da bodo v Craiovi. Šef romunske delegacije bo romunski veleposlanik v Beogradu Viktor Cadere, ki je, kakor znano, vodil pogajanja tudi v Sofiji.

Vesti 16. avgusta

Vse finsko časopisje piše z zadovoljstvom o potrditvi trgovske pogodbe med Finsko Sovjetsko. Listi poudarjajo, da bo ta pogodba okrepila odnos med obema državama.

Bolgarska vlada je imela posebno sejo, ki je trajala več ur. Po seji je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi, da je vlada zlasti obravnavala izmenjavo bolgarskih pridelkov z Nemčijo.

Promet se je zopet poživil v največjem francoskem pristanišču Marseillu. V preteklem tednu je namreč prispelo v pristanišče 49 velikih parnikov, s katerimi so pripeljali živila in potnike.

Splošna vojaška dolžnost je bila uvedena v Mehiki. Predsednik republike je včeraj podpisal zakonski predlog o uvedbi splošne vojaške dolžnosti.

Španske oblasti so predlagale ameriški vladi, da naj se obnovi promet med Ameriko in Tangerjem. Ameriška vlada pa je odgovorila, da se promet med New Yorkom in Tangerjem ne more obnoviti, ker spada Tanger v območje vojnih dogodkov.

Plavajoče kose kovine so našli ob angleški obali. Ugotovili so, da so to deli nemških granat, ki so bile izstreljene iz daljnosežnih topov.

Angleško letalsko ministrstvo je sredi objavilo uradno obvestilo, v katerem pravi, da so angleški bombniki napadli vojaške objekte v severni Italiji, zlasti tovarne letal v Milanu in Turinu.

Zenevski dopisnik glavnega nemškega lista „Völkischer Beobachter“ poroča po poročilih iz Vichya, da je bila demobilizacija francoske vojske končana 8. avgusta.

Velika ameriška avtomobilska tovarna „Chrysler“ se pogaja z ameriškim vojnim ministrstvom za izdelavo velikih dvotonskih tankov. Najbrž bo tudi angleška komisija za nakupe orožja naročila slične tanke pri isti tovarni.

Včeraj je uradni list francoske vlade objavil ukaz o prepovedi sodelovanja pri tajnih družtvih. Kdor bo sodeloval, bo kaznovan z zapornico od 6 mesecev do 2 let in z denarno kaznijo od 15 do 5000 frankov.

Angleški vojni minister Eden je imel govor po radiu in izjavil, da se bo vojna končala najbrž že letošnje poletje. Izjavil je, da tudi Angleži žele novi red, da pa ne bi orislo zaradi tega reda do tretje vojne. Želi Anglija sodelovati pri graditvi novega reda po svojih načelih. Angleška vojska se je od meeca maja pomnožila za 500.000 izurjenih moških, prav tako pa se tudi množijo angleške zaloge vojnega materiala. Angleško orožje je kos sovražnemu orožju. Najbrž se sedaj začnejo druga doba vojskovanja.

Včeraj je bolgarski ministri predsednik Filov sprejel bolgarskega poslanika v Moskvi in bolgarskega poslanika v Ankari.

V romunski delegaciji, ki je odpotovala v Turn-Severin, sta bivši romunski pravosodni minister Valer Pop in neki general. Romunski poslanik v Budimpešti je zastopstvu dodeljen kot strokovnjak.

Angleška admiraliteta poroča, da je sovražna podmornica torpedirala oboroženo trgovsko ladjo „Transilvanija“, ki se je takoj potopila. Parnik je imel 16.923 ton nosilnosti. Torpediran je bil na Atlantskem oceanu, utonilo pa je 30 do 40 ljudi.

Meja Sirije je zopet odprta. Francoske oblasti izdajajo potne liste za prehod skozi Sirijo tudi angleškim državljanom.

Iz Bele hiše preključujejo vesti, ki so jih razširili neki listi in po katerih naj bi Združene države odstopile rušilce, kot znamenje za angleške kolonije.

List „New York Telegram“ pravi, da obstoji možnost, da se bo razprava o splošni vojni obvezi odložila do januarja meseca, dokler ne bo konec predsedniških volitev in dokler ne bodo zbrani podatki o prostovoljcih. Odložitev naj bi bila tudi zaradi tega, da bi se videlo, kako se bodo razvijali nadaljnji vojni dogodki.

Nemške oblasti odločno zanikajo novice iz angleških virov, ki pravijo, da je bil ves letošnji pridelek žita iz zasedenih krajev severne Francije poslan v Nemčijo. Take govore o popolnoma izmišljeni. Nemška vojska v zasedenih krajih severne Francije pomaga pri žetvi na polju in skrbi, da bi pridelek ostal doma. Prehrana v Nemčiji je popolnoma urejena in ni potrebno dovažati žito iz zasedenih krajev.

Letonsko tiskovno ravnanstvo je objavilo sklep, da je popolnoma prepovedan uvoz tujih listov.

Bolgarska vlada bo v kratkem izdala zakon o telesni vzgoji bolgarske mladine. Zakon bo sprejet na jesenskem zasedanju sobiranja. Organizacija bolgarske mladine se bo imenovala „Branka“ in bo združevala bolgarsko mladino na nacionalni podlagi, pri tem pa bo skrbela za njeno telesno in versko vzgojo. V organizaciji bo vsa mladina od 10. do 21. leta starosti. Dijaki in slušatelji višjih šol bodo člani do svojega 30. leta.

Danski kmetijski svet je objavil, da se izvoz kmetijskih pridelkov iz Danske razvija normalno. Glavni kupec je Nemčija.

Madžarsko zastopstvo je sredi s posebno ladjo odpotovalo v Turn-Severin. Ob odhodu se je zbrala ogromna množica ljudstva.

Finski državni svet je ustanovil poseben odbor, ki ima nalogo vpostavitvi kulturne stike med Finsko in Sovjetsko. Odbor bo torej deloval pod vladnim nadzorstvom.

V srednji Kitajski so zopet nastale velike poplave in je utonilo več tisoč kmetov. Pokrajina južno od Jungchaja je vsa pod vodo.

Ameriški listi pišejo, da je med francoskimi in angleškimi oblasti prišlo do sporazuma o usodi francoskih vojnih ladij v antilskih vodah. Ladje bodo tamkaj razorožene.

Svicsarski generalni štab je objavil, da bo odlej pri vsakem letalskem alarmu začelo streljati protiletalsko topništvo. Mest ne bodo zatemnili, prebivalstvo pa naj takoj odide v zaklonišča.

Včeraj je v spodnji zbornici predsednik vlade Churchill izjavil, da je prejel iz Somalijskega poročila, ki niso slaba. Boji se trajajo in zato o podrobnostih ni mogel govoriti.

Letalstvo lahko izsili zmago - piše ameriški strokovnjak

New York, 16. avgusta. m. Newyorški radio poroča: Ameriško časopisje zelo previdno komentira letalske spopade, ki se zadnje dni odvijajo med nemškimi in angleškimi zračnimi silami, ter priznava, da se boji, ki so se odigrali do 8. avgusta, lahko smatrajo za angleško zmago. Toda boj 11. avgusta se je pa končal s porazom angleške mornarice. Izgube nemškega letalstva znašajo po ameriških poročilih okoli 15 odstotkov sil, ki so se udeleževale bojev, dočim znašajo izgube britanskega letalstva okoli 20 odstotkov.

Znani ameriški izdelovalec letal Seversky je časnikarjem izjavil, da boji, ki se odigrajo zadnje

dni med britanskim letalstvom, ne predstavljajo uvođa v skorajšnjo ofenzivo pomorskih ali suhozemskih sil, temveč samo po sebi predstavlja napad Nemčije na Veliko Britanijo. Izid tega boja pa tudi že lahko postane odločilen za Britanijo. Če Anglija izgubi to zračno bitko, bo izgubila tudi vojno. Poteklo bo še mnogo časa — je dejal omenjeni letalski strokovnjak — predno bo človeštvo spoznalo, da zračno brodogojstvo lahko samostojno odloči vojno. Brez pomorskih in suhozemskih sil se lahko izvede zasedba sovražnega ozemlja, čeprav se je prej smatralo, da je za to potrebna mornarica in kopenska vojska.

Neznana podmornica potopila grško križarko

Atene, 15. avgusta. AA. Atenska agencija poroča: Davi ob 8.30 je bila grška križarka „Helle“ (2100 ton) zasidrana približno 800 m pred otokom Tinos v Kikladih. Na njej so vrhale zastave zaradi današnjega Marijinovega praznika. Vsako leto prihaja na ta dan veliko število romarjev.

Križarko pa je torpedirala podmornica neznane narodnosti. Podmornica se ni pojavila nad vodo. Torpedo je križarko zadell v sredino boka, zaradi česar je eksplodiral parni kotel in skladišče goriva.

V istem trenutku je na ladji izbruhnil požar. Druga dva torpida, ki ju je izstrelila podmornica, sta priletela do pomola tr tam eksplodirala. Častniki in ostalo ljudstvo s križarke so si na vse načine prizadevali, da bi zadeto ladjo s pomočjo ohalskih ladij potegnili do brega. Toda pretrgale so se vrvi.

Ker se je požar nadalje bolj razširjal, so morali vsi zapustiti ladjo. Častniki in poveljniki la-

dje so stopili v reševalne čolne. O priliki torpediranja omenjene ladje je bil ubit en mornar, 29 pa je bilo ranjenih. Podmornica se je po torpediranju umaknila in se ni pokazala na površju. Zato je njena narodnost ostala neznana. O dogodku je bil takoj obveščen predsednik Metaxas, ki je nato poročal o tem grškemu kralju.

Atene, 16. avgusta. m. Kakor je bilo pričakovati, skuša angleška propaganda prikazati torpediranje grške križarke „Helle“ kot sovražno dejanje od strani Italije. Primer sam je iz razumljivih vzrokov vzbudil največje ogorčenje in to toliko bolj, ker se je dogodek odigral v enem največjih grških pomorskih krajev. O vprašanju, žigava je bila podmornica, ki je torpedirala omenjeno ladjo, so v političnih krogih kar najbolj molčeli. Postavljajo pa vprašanje, komu je mogel ta primer koristiti. Nekateri krogi zatrjujejo, da se lahko govori o novem primeru „Athenice“ po Churchillovem vzoru.

Včeraj so bili letalski boji nad Anglijo najhujši

London, 16. avg. o. Danes jutraj je bilo objavljeno uradno poročilo angleškega letalskega ministrstva, ki pravi, da je bil včerajšnji dan najhujši dan letalskih bojev nad Anglijo. Nad Anglijo je priletelo včeraj nad 1000 nemških bombnikov. Po podatkih angleškega letalskega ministrstva je bilo sredi dni do polnoči sestreljenih 144 sovražnih letal.

V Londonu je bil včeraj dan 5. znak za letalsko nevarnost, odkar traja vojna. Vendar London ni bil bombardiran. Sovražna letala so bombardirala tudi ladjedelnice ob severni obali Škotske.

20 nemških bombnikov znamke „Junkers“ je hotelo včeraj prebiti črto „Hurricane“. Toda angleška letala so skupino „Junkersov“ razpršila in sicer deset sestrelila, šest pa poškodovala. Po cenitvi angleškega letalskega ministrstva je bilo ta teden sestreljenih 381 sovražnih letal.

Padala, ki so jih našli po raznih krajih Anglije, so bila res z nemških letal, vendar pa nemški letalci niso nikjer z njimi pristali. Nemško letalsko poveljstvo hoče s tem samo razburjati angleško občinstvo.

London, 16. avgusta. m. (Reuter.) Letalsko ministrstvo poroča: Sredi je v krajih jugovzhodne Anglije prišlo do novih napadov. Na letališče Croydon in na okolico so padle bombe, ki so povzročile nekaj škode, podrobnosti pa še niso znane.

Zborovanje Zveze trgovskih združenj

Novo mesto, 15. avgusta.

V sredo, dne 14. avgusta so se zbrali v Novem mestu številni delegati posameznih trgovskih združenj iz vse Slovenije na predkonferenco, na kateri so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so bila na dnevnem redu glavne skupščine. V četrtek dopoldne pa se je začela v dvorani Sokolskega doma 20. glavna skupščina Zveze, katero je vodil zvezni predsednik g. Stane Vidmar.

Skupščini je prisostvoval tudi okrajni načelnik g. dr. Vinko Vidmar kot zastopnik bana, nadalje

g. dr. Ivan Pless, tajnik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo, g. Josip Turk, podžupan Novega mesta in zastopniki raznih trgovskih organizacij. Po uvodnih formalnostih je bila z navdušenjem sprejeta vdanstna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. in vsemu kraljevskemu domu Nato je podal g. Vidmar obsežno predsedniško poročilo, ki riše najprej splošno stanje slovenske trgovine, nato pa se podrobno bavi z delom zveze in še posebej z delom posameznih organizacij v okviru zveze; zlasti osrednjega lesnega odseka. Za predsed-

niškim poročilom je bil sprejet računski zaključek za lansko leto na osnovi poročila nadzorstva, nato pa tudi proračun za 1940.

Za tem je podal svoj referat zvezni tajnik g. dr. Ivo Pustisek o vprašanju tekočih goriv ali kako se pospešuje gospodarsko osamosvojitev v proizvodnji in trgovini s tekočimi gorivi.

Skupščina je z velikim odobravanjem sprejela resolucije, ki so bile sestavljene v smislu predlogov posameznih združenj. Prav obsirna debata se je vnela v dobavi koruze za naše kraje. Koruze nikakor ni mogoče dobiti iz južnih krajev po predpisani ceni, zaradi tega v Sloveniji ni blaga in kar je posebno mučno za najrevnejše okraje Slovenije, kjer je koruza glavno hranilo. Potrebno je, da merodajni faktorji ukreduje vse potrebno, da pride v Slovenijo koruza.

Zvezna skupščina je razpravljala tudi o vprašanju Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Sklenjena je bila tozadevno naslednja resolucija: Za primer razpisa volitev v zbornico sklene občni zbor, da smatra zvezo za edino kompetentni faktor za postavitev kandidatne liste za trgovski odsek zbornice, ki je najvišja stanovska reprezentanca. V ta namen pooblašča skupščina glavni odbor, da po zaslišanju združenj izda potrebne sklepe.

Po razmotrivanju še nekaterih drugih aktualnih vprašanj slovenske trgovine je bila glavna skupščina zaključena in so udeleženci porabili priliko, da so si ogledali Dolenjsko, ki se je kopala v najlepšem poletnem soncu.

Italijanske letalske tovarne niso poškodovane

Rim, 16. avgusta. AA. (Stefani.) Da bi dokazali netočnost informacij, ki jih je prenašala londonska radijska postaja o uspehih nočnega napada angleških letal na severno Italijo, zlasti na Turin in Milan, prinašajo zlasti turinski in milanski listi poleg angleškega besedila o uspehu napadov še slike tvornice Caproni, ki so bile po angleških poročilih poškodovane. Tako prinašata lista „Stampa“ in „Gazeta del Popolo“ slike tovarne Fiat, ki zglejajo popolnoma nedotaknjene. Lista „Corriere della Sera“ in „Popolo d'Italia“, ki izhajata v Milanu, prinašata tudi slike tovarne Caproni, ki so tudi nepoškodovane. Prebivalstvo Turina in Milana se lahko samo prepriča, da so londonske radijske vesti netočne. Resnica je tudi, kakor je bilo to že javljeno v italijanskem poročilu, da angleško letalstvo v nočnem napadu na imenovana mesta in na Aleksandrijo ni povzročilo nobene škode. Bilo pa je mnogo mrtvih in ranjenih med civilnim prebivalstvom.

Minister za telesno vzgojo Pantič odpotoval v Nemčijo

Blgrad, 16. avgusta. AA. Na povabilo šefov omladinskih nemških organizacij za telesno vzgojo je odšel v Nemčijo jugoslovanski minister Dušan Pantič, minister za vzgojo naroda. Jugoslovanski minister bo ostal v Berlinu in drugih mestih nekaj dni in si ogledal nemške omladinske organizacije ter njihovo delo.

Nemška gimnazija v Belgradu

Belgrad, 16. avgusta. m. Kakor se je zvedelo, bo z novim šolskim letom v Belgradu odprta zasebna nemška gimnazija s pravico javnosti.

Pomorska bitka v Sredozemskem morju?

Rim, 16. avgusta. m. (TCP.) V zahodnem delu Sredozemskega morja v bližini španske obale se je včeraj slišalo hudo streljanje topništva. Iz tega sklepajo, da je na tem področju prišlo do večje pomorske bitke. Italijansko poročilo pravi, da so italijanska letala bombardirala velika skladišča bencina, iz Gibraltarja pa prihajajo poročila, da je včeraj nek konvoj zapustil tamkajšnje pristanišče in odplul v smeri proti Atlantskemu oceanu. Konvoj je zapustil pristanišče na vs zgodaj jutraj. V njem je bilo 32 trgovskih ladij in tri ladje-cistorne.

Slika, ki je bila posneta po enem številnih italijanskih letalskih napadov na otok Malto.

Najsodobnejša avtomobilska cesta na Slovaškem

Vezala bo Bratislavo z vzhodno slovaško mejo in bo dolga 450 km, široka pa nič manj ko 28,5 m

Pred nekaj dnevi smo na kratko poročali o slovaškem načrtu za zgraditev nove sodobne avtomobilske ceste, ki bo vezala slovaško prestolnico Bratislavo z vzhodnimi slovaškimi kraji. Danes še nekaj podrobnih podatkov o tem:

Pri notranjem ministru je bila zadnja konferenca, na kateri so razpravljali podrobno o pripravi za graditev velike avtomobilske ceste Bratislava-Michalovce. Končane so bile tudi že vse priprave za ustanovitev posebne družbe, takomenevane »Družba slovaške avtomobilske ceste«. Slovaška poročila pravijo, da je z nemške strani zagotovljena pomoč, v kolikor gre za strokovnjake in stroje.

Avtomobilska cesta bo šla iz Bratislave nad Trnovo in Hlohovcem do Topolčan, dalje preko Prievidze, Turčanskega sv. Martina v Ružomberok,

odtod na Poprad, Levočo, Prešov, Vranov, Michalovce in dalje v Rumunijo proti Bukaresti. Pri Turčanskem sv. Martinu se te avtomobilske ceste priključijo drugi, ki vodi iz Berlina preko Orave k Cadici in Zikini. Avtomobilska cesta Bratislava-Michalovce bo dolga 450 km, široka pa 28 in pol metra, šla pa bo večinoma skozi mesta in sedeže občin.

Izdanki za to cesto bodo znašali za vsak kilometer okoli štiri milij. kron. Pri delih bo zaposlenih več tisoč delavcev. Računajo, da bodo dela končana v šestih, ali pa vsaj v osmih mesecih. Avtomobilska cesta Bratislava-Michalovce bo povezana s slovaškimi kopališči in zdravilišči, zaradi česar se bo tujski promet brez dvoma zelo povečal.

Notranji minister Sanjo Mach je tudi dejal, da so nemški odgovorni činitelji dali zagotovilo, da bo Nemčija izvedbo tega velikega načrta podpirala z vsemi razpoložljivimi sredstvi.

Nemčiji primanjkuje delovnih moči

Moške domače delavce, ki so zdaj pod orožjem, je delno nadomestila nedorasla mladina, tuji delavci in ženske

Strokovnjak iz nemškega ministrstva za delo je objavil te dni v časopisu »Berliner Börsen-zeitung« članek, v katerem govori, da je sedanja vojna povzročila med drugim tudi veliko pomanjkanje delovnih moči. Toda čeprav se je takoj po napovedi vojne — pravi članek — pojavila potreba, da se zaposli čim več delavcev, so v začetku vendar mogli tej potrebi zadostiti v popolni meri, to pa zaradi tega, ker so približno en milijon mla-

deničev predčasno odpustili iz šol in jih takoj zaposlili tam, kjer je bilo to najbolj potrebno. Tem so se pridružili tudi stari delavci iz tujine in delovne moči iz vzhodnih pokrajin, kakor iz Češke in Poljske. Razen tega je bilo po raznih podjetjih in uradih zaposlenih še 200.000 žensk. Toda le pri četvi se je celo posrečilo zaposliti toliko delovnih moči, kolikor jih je potrebnih. V industriji pa še vedno obstaja gotova vrzel, kajti potrebno bi bilo tudi tu zaposliti še mnogo novih delavcev. Nemška vlada tudi že misli na to in napoveduje, da bo v kratkem izdala nove potrebne ukrepe, da proizvodnja pri industrijskih podjetjih ne bo trpela zaradi pomanjkanja delavcev.

Takšna poročila dokazujejo dveje: prvič, da je Nemčija res tista dežela, kjer brezposelnosti skoraj ne poznajo, drugič pa, da je vojska zahtevala toliko ljudi, da jih zdaj primanjkuje po industrijskih podjetjih in da jih morajo nadomestiti tujimi delavci iz zasedenih krajev in tudi z ženskami, česar pred vojno ni bilo.

Po 77 letih se je zemlja spet odprla

V jugozahodnem koncu Kaspiškega morja leži nekoliko južno od znanega petrolejskega mesta Baku otoček Bulla, na katerem pač ne raste nič tako posebnega, da bi ta košček zemlje vzbujal zaradi tega kakšno posebno pozornost. Nekoč je bil sicer nekoliko bolj znan, to pa zaradi ognjenika, ki je od časa do časa odprl svoje žrelo in prizdejal precejšen strah tamkajšnjemu prebivalstvu. Skoraj osemdeset let pa so imeli ljudje pred ognjenikom mir in že se je zazdelo, da je za vselej ugasnil.

Te dni pa je ognjenik na Bulli prvič po letu 1862 nenadno spet začel bruhati, kar dokazuje, da se zemlja na tem kraju le še ni čisto umirila. Veliko presenečenje pa je vzbudil ta ognjenik ne toliko zaradi svojega ponovnega izbruha, kakor po tem, kaj je izbruhnil. Uradno poročilo, ki ga je objavila sovjetska agencija Tass, pravi, da je ognjenik na Bulli vrgel iz žrela nad milijon kubičnih metrov blata, ki močno diši po petroleju. Ti kraji, kakor tudi vsa širna okolica je znana po večjih petrolejskih vrelcih, ki Rusiji prinašajo lep denar, seveda v kolikor Rusi sami tega petroleja ne porabijo. Izbruh ognjenika na otočku Bulla dokazuje, da se skrivajo petrolejske zaloge tudi v zemlji pod Kaspijskim morjem.

Morda pa le še ne veste . . .

Sladkorna pesa vsebuje 14 do 20% sladkorja. Ko so začeli pridelovati sladkor iz pese, so ga dobili iz nje : do 3%. Leta 1840. so dobili na 100 kg pese 5,75 kg sladkorja, sedaj pa od iste količine pese 13 kilogramov sladkorja.

Slavnih »Eropovih basni« ni pisal Erop, temveč neki Grk po imenu Barbius, ki je živel v Italiji nekaj stoletij po Eropovi smrti. Nekateri zgodovinarji celo trdijo da Erop sploh ni nikdar živel!

Kmetu Milivoju Radosavljeviču iz vasi Vitanca pri Despotovcu se je izvalil piščanec s štirimi nogami. Drugače je čisto normalen.

Osemdesetletni Muharem-aga Topčagič, posestnik v Solinu pri Tuzli, prehodi vsak dan 12 kilometrov samo zato, da lahko bere vsak dan časopis. Število brezposelnih na Danskem se je v juliju zmanjšalo za 4.063 in znaša zdaj skupno 92.419.

Angleški vojaki se vadijo za protinastok. Kakor se vidi, Angleži računajo tudi z boji na nož.

Če hočete novo pnevmatiko, prinesite staro

Da tudi na Slovaškem zdaj ne preživljajo ravno zlatih časov, dokazuje tudi naslednji, na videz morda sicer nedolžni zgled: Kadar avtomobilist hoče na Slovaškem kupiti novo avtomobilsko pnevmatiko, mora predložiti potrebno dovoljenje, da si gumijaste cevi sploh sme nabaviti, obenem pa mora trgovcu izročiti tudi staro, izrabljeno pnevmatiko.

Torpedni rušilec — otrok svetovne vojne

Visokomorski torpedni rušilec je otrok svetovne vojne, ko je ležal velik del bremena vseh pomorskih vojnih operacij na torpednih rušilih. Pred svetovno vojno je bil določen v prvi vrsti za boj proti torpedovkam in za zaščito velikih oklopnih pred napadi torpedov. Med vojno je postal glavno orožje proti podmornicam, oglednik pri visokomorskih operacijah, spremljevalec konvojov in pa tudi nevaren napadalec na nezavarovano sovražnikovo obalo. Njegova tonaža znaša od 1900 do 3300 ton, hitrost pa od 67 do 78 km na uro. Oboroženi so vsaki s 6 ali 8 topovi kalibra 120 do 138 mm, s 4 do 6 protiletalskimi topi kalibra 40 mm, s 4 do 8 torpednimi cevmi in 6 do 8 protiletalskimi strojnimi.

Hrošč ali — orhideja?

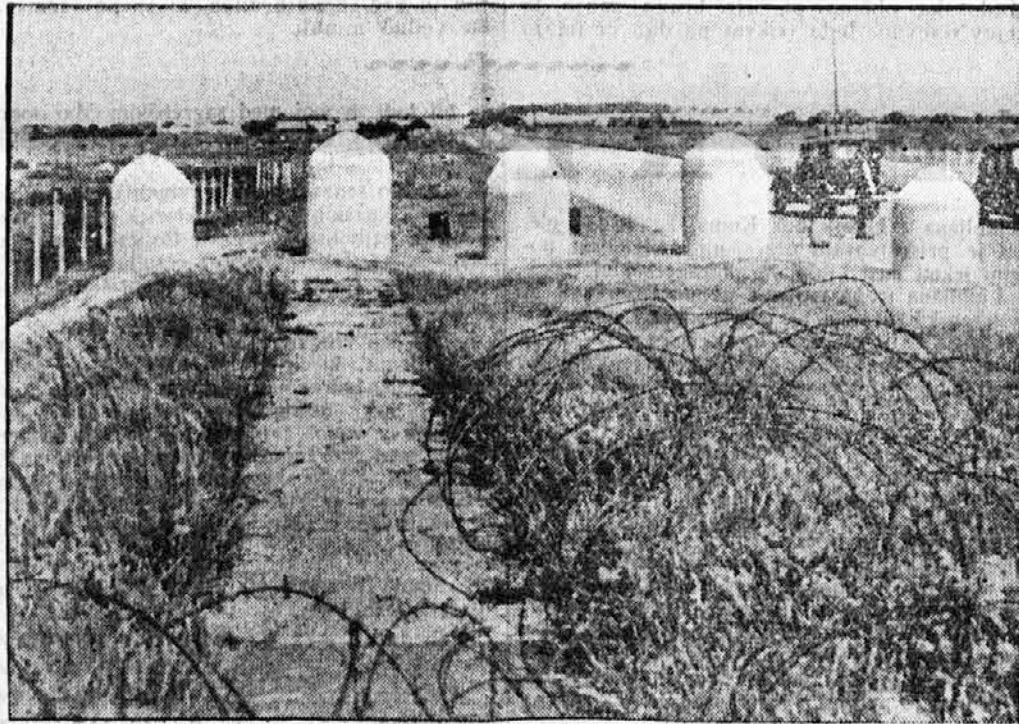
Vemo, da so kameleoni pravi čarovniki, kar se tiče spreminjanja. A nič manj prevečeno se znajo prilagoditi svoji okolici neki hrošči, ki žive v Južni Ameriki. Kadar zaslišijo nevarnost, postanejo podobni listom neke orhideje. Ti hrošči imajo namreč sposobnost, da svoje zadnje noge tako napihnejo z zrakom, da postanejo popolnoma podobne takšnim listom. Razen tega začne istočasno izločevati vonj, ki je zelo sličen vonju te orhideje.

Davek na križanke

Indijska vlada, tako poročajo iz Bombaya, je sklenila, da bodo obdavnice odeslej vse nagradne križanke v vseh bombayskih listih. Seveda so se založniki odločno uprli novim davkom, ki bi brez dvoma zmanjšali število naročnikov.

Bomba je poškodovala slovit Nelsonovo ladjo

Tuji poročevalci pošiljajo v zvezi z zadnjimi nemškimi napadi na Anglijo včasih tudi kaj zanimivega. Tako poroča dopisnik nekega stockholmskega lista, da je v torko, ko so Nemci bombardirali angleško pristaniško mesto Portsmouth, bomba padla tudi v bližino zgodovinske ladje admirala Nelsona, ki jo imajo shranjeno v tem pristanišču. Kljub temu, da je bomba eksplodirala osem jardov (nekaj manj kot osem metrov) proč od ladje, so vendar drobci bombe zlomili jambor. Na to slovitto ladjo so angleški mornarji zelo ponosni. Nemško poročilo pravi, da je poškovanje te ladje vzbudilo med tamkajšnjimi mornarji globok vtis in da mornarji v tem vidijo slabo znamenje.

Žične ovire, ki so jih Angleži položili na nevarnih mestih.

Radio

Program radio Ljubljana

Petek, 16. avgusta: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Naša pesem (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Iz opernega sveta (Radijski orkester) — 14 Poročila — 14.10 Turistični pregled Tujskoprometne zveze — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nacionalna ura: Iz življenja Dubrovčanov v XV. in XVI. stoletju (dr. Tomislav Jakič, Zagreb) — 19.40 Objave — 20 Za planince — 20.10 Pravilno spravljanje in konzerviranje povrtnine (ga. Helena Helhar) — 20.30 Koncert operne glasbe. Sodeluje ga. Manja Sinibovič-Mlejn in Radijski orkester. Dirigent D. M. Šijanec — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Halo! Dame volijo! (plošče).

Drugi programi

Petek, 16. avgusta. Belgrad: 20.20 Simfonični koncert — Zagreb: 20.30 Debussyjeve skladbe — Praga-Brno: 21.30 Beethovnova sonata — Sofija: 20.05 Puccinijeva opera »Madame Butterfly« — Budimpešta: 20. Operni večer — Stockholm-Hörby: 21.45 Večerni koncert — Rim-Florenca-Turin: 22.25 Violina — Kodanj: 20.10 Violina in cimbal — Riga: 20.10 Operni in operetni večer.

Videl sem, kako je neki angleški seržant prijel nekega s turbanom pokritega človeka, ki se je s polno vrečo soli plazil skozi žične ovire.

Množica na drugi strani je hotela človeka rešiti in nastal je hud pretep. Vlačili so ga sem ter tja in ubogi človek je bil ves od žice razpraskan. Množici se je namera sicer posrečila, toda hladnokrvni seržant se je splazil skozi pregrajo in se prikopal do njega. Prijel ga je spet in končno ga je s pomočjo nekega stražnika domačina uklenil.

Med to zmešnjavo in vrvežem sem enkrat zabredel med kopico moskih, ki so me takoj obkolili. Hoteli so, da bi vrgel z glave tropsko čelado, pokrtil čepico Gandhijevih pristašev in kričal »Gandhi kai jai.« Bil sem v skripicah in očitno bi me pobili, če me ne bi opazil neki četnik, študent, ki je govoril angleško. Ta je mozkarje pomiril. Pojasnil jim je, da nisem Anglež in da še nisem dolgo v Indiji. Čelada pa da moram nositi, sicer bi me zaradi močnega sonca, ki ga nisem navajen, zadela sončarica.

Demonstracije v Wadali je bilo še posebno nevarno gledati, ker množice ni bilo mogoče več zadrževati in ker Gandhijevi ukazi, da naj se mirno zadržijo, niso več vžigali. Pri dveh takih

demonstracijah, ki sem jih videl, je bilo skoraj tisoč ljudi prijetih in nekaj sto težje ali lažje ranjenih.

Ker so člani kongresa svoje ranjence takoj pobrali in odnesli ter niso števila ranjenih sporočili oblastem, je bilo vedno težko ugotoviti, koliko je ranjenih.

Ko se je upor v Bombayu poleg, sem sklenil, da bom križem kračem dežele odpotoval v Kalkuto. Izkušeni potniki so mi svetovali, da naj najamem za slugo kakšnega domačina, in sicer takega človeka, ki bi obvladal nekaj od dvesto dvainštiridesetih indijskih narečij.

Tako sem si najel nekega človeka iz Madrasa, katerega barva kože je bila podobna ebenovini. Krstil sem ga za Georga, ker njegovega pravega imena nikakor nisem mogel izgovoriti. Govoril je neko mešanico angleščine, narečja Hindu, Tamil, Gujarati in Pašto.

Plačal sem mu, kolikor je zahteval, dva in pol dolarja na teden. Moral pa se je z vsem sam vzdrževati, samo vožnjo po železnici sem mu plačal. Moji angleški znanci so mi rekli, da sem mu preveč obljubil, ker bi ga lahko dobil za dva dolarja in petinasedemset centimov.

George je bil zelo spreten strežnik, v čemer se je že prej izvežbal pri angleškem sahibu. Toda ker še nikoli nisem imel osebnega sluga, mi je bila njegova pozornost nekako neprijetna.

Zaradi velike vročine sem se moral večkrat na dan preobleči. V nekaj urah sem bil skozi in skozi moker. Pri tem mojem preoblečenju je George vedno silil vame in mi hotel pomagati obleči hlače. Kadar sem se hotel kopati, je George pripravil vodo in mi med kopanjem hotel zdrgniti hrbet ter me osušiti z brisačo. Če sem le roko stegnil, da bi vzel vžgalnik, me je takoj prestregel in mi prižgal cigareto. Če sem hotel pisati, mi je osušil svinčnik. Mojo večerno obleko je vedno pravčasno pripravil in skrbel, da so bili gumbi v redu.

Čistil mi je čevlje in skrbel za moje perilo. Nosil mi je mrzel čaj in je mislil, da ga vedno potrebujem. Urejal mi je knjige in papirje in kadar ni imel dela, je počepnil na preprogi pred mojo hotelsko sobo. Kadar je jedel ali spal, nisem smel nikamor.

Kolikor se spominjam, je trajalo potovanje v Kalkuto pol-druhi dan. Zaradi hude sončne pripeke se mi je zdelo še daljše. Moji angleški znanci so mi svetovali, da naj vzamem s seboj prenosljivi ledenjak, kakor so to delali potujoči Angleži, ki so potovali poletji po Indiji. Toda nisem se mogel odločiti za to, da bi svojo prtljago obremenjeval še s tem.

Moj služabnik se je vozil v nekem majhnem oddelku z nekaterimi ljudmi sahiba. Voznina zanj je znašala samo del voznine, ki jo je moral plačati Evropejec. Na vsaki postaji je prinesel ledu in napolnil ledenjak, ki so ga pustili odprtega in ki so ga hladili električni ventilatorji.

Komaj smo se vozili nekaj ur, že sem se bridko pokesal, ker nisem hotel vzeti s seboj ledenjaka. Čeprav so bile rolete dobro zaprte in čeprav je bilo dvojno okno, bela in modra sipa, je bilo v oddelku neznansko vroče. Zaradi dvojnih oken je bil v oddelku polumrak. Med vso vožnjo skozi deželo sem ležal v oddelku gol in so me hladili trije ventilatorji.

Skoraj vsake četrte uro sem šel pod prho v majhno kopalnico, ki je spadala k oddelku in se vlegel na vlažna tla. Tudi ventilatorji so mi malo pomagali. Na vsaki postaji mi je George prinesel na ledu ohlajene sodavice, in kadar sem bil lačen, mi je prinesel jesti. Ko sem prišel v Kalkuto, sem bil popolnoma izčrpan.

V Kalkuti sem se s pomočjo indskih prijateljev spoznal z voditelji bengalskih teroristov. To so bili pripadniki sicer majhne, toda izredno delavne domače indijske organizacije.

Neki mladi Bengalec me je preiskal v hotelu Great-Eastern. Rekel mi je, da svojega imena raje ne pove, odpeljal pa da me bo na dogovorjeno mesto, od koder me bo po ovinkih peljal k nekemu voditelju teroristov drugi njegovi odposlanec. Smehljajoč mi je povedal, da moža, ki ga mislim obiskati, išče policija, in če bi ga dobila v roke, bi bil zaprt do smrti.

Vozili smo se po neskončnih cestah skozi mestno četrt, kjer so stanovali domačini. Po polurni vožnji smo izstopili in smo pet minut pešali, dokler nismo prišli do nekega drugega avtomobila. Nato smo se vozili križem krajem in končno zapeljali na neko kmečko dvorišče, kjer je očitno stanoval domačin.